

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure popoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR

Velja za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasilo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 13. listopada 1909.

Štev. 49.

Pod Wrbo-Heinom-Metnitzem.

Koroška dežela ni avstrijska Turčija. Posl. Grafenauer se je v državnem zboru 19. grudnia l. 1907. zmotil, ko jo je tako imenoval, ker reči, ki se godijo pri nas na Koroškem, so celo na Turškem nemogoče. Postopanje državnih organov na Koroškem nasproti Slovincem je hujske, krutejše, nego postopanje turških begov nasproti brezpravnim kristjanom. V deželi, kjer se največ govori o napredku, prostosti in kulturi, se je zgodil v četrtek, dne 4. listopada leta 1909., barbarsk čin, ki bi ga zaman iskali v zgodovini človeštva, ki ga še ni doživel prej noben človek na svetu.

Ta presrečni človek, ki je doživel in občutil ta izjemni čin, je veleugledni, po Spodnji Koroški dobro znani slovenski župan velike slovenske občine Blato, gosp. Pavel Miklavčič, mož poštenjak od nog do glave, kristalno čist značaj, na katerem še nihče ni videl niti sence temne pege. Ta mož je bil tako srečen, da ga je edinega na celim svetu zadela izjemna čast, da je stopal po mestu Celovcu uklenjen med dvema stražnikoma kakor kak hudodelec zato, ker se je poslužil postavno zajamčene pravice, ker je govoril na celovškem kolodvoru — slovensko.

Nikdar ne bomo koroški Slovenci, brezpravna turška para na avstrijskih tleh, pozabili, da se je to zgodilo za časa, ko je stal ob krmilu avstrijske vlade baron Bienenrth, ko je upravljal železnično ministrstvo minister Wrba, ko je načeloval deželni vladni nemškonalni, ne deželni predsednik koroški Robert pl. Hein, namestnik onega blagega cesarja, ki je ukazal: „Naredite mir med mojimi narodi!“ in ko je županoval dvojezičnemu mestu Celovec vitez pl. Metnitz.

To čveteroperesno deteljico bi bilo dobro naslikati, pomnožiti slike in jih obesiti v vsaki slovenski hiši, potomcem v spomin na tiste čase krivic in trpljenja za koroške Slovence, ko sta dva redarja gnala uklenjenega enega največjaveč

nejših slovenskih kmetov na Koroškem, zastopnika slovenske raje, ki je govoril v svojem milim materinem jeziku. Kakor živi med slovenskimi kmeti spomin na nekdanje grajščinske valpete, tako bo ostala vsakemu Slovincu v spominu četvorica Bienenrth, Wrba, Hein, Metnitz.

Župan slovenske občine, ki je dala pri zadnjih državnoborskih volitvah l. 1907. za slovenskega kandidata Grafenauerja 303 glasov, dočim so jih vsi trije nasprotni kandidatje, Seifritz, Kristan, Eberwein dobili le sedem, torej župan občine, ki se je izkazala kot eminentno narodno-zavedna občina, je zahteval na glavnem kolodvoru dvojezičnega in glavnega deželnega mesta Celovec vozni listek v slovenskem jeziku, a ga ni dobil; pač ga je zato službujoča uradnica, ki daje vozne listke, še žalila, nahnulil ga je vled tega mestni redar. Ker ni dobil voznega listka, je moral iti brez njega na vlak. Z vlaka ga je iztiril zopet redar, ga gnal k postajenačelniku, ki je zahteval od njega za kazen 6 K, ki je končno zaklical: In den Kotter mit ihm! Redar ga je uklenil, in moral je na magistrat, kjer so mu pretaknili vse žepe, policaja sta ga med potom opsovala. Orožni list, ki ga je imel pri sebi, ga je rešil ječe. Tako se pa ni postopalo s kakim pouličnjakom, ampak z enim najuglednejšim mož, kar jih hodi po koroških tleh, z možem značajem, v primeri s katerim kak Metnitz ni vreden, da bi mu črevlje odvezal.

Kdo je poleg prizadetih uradnih oseb odgovoren, da se je sploh mogel zgoditi tak nezaslišan čin? Odgovorno je v prvi vrsti zato ministrstvo Bienenrth. Še nikdar prej ni nemško uradništvo na Koroškem vzdigalo tako ošabno svojih glav, kakor odkar je ministrski predsednik baron Bienenrth. Take brutalne sile in tako izzivajočega, brezobzirnega in krivičnega postopanja železničnih uradnikov nasproti Slovincem še ni bilo kot pod železničnim ministrom Wrba. Resnica je tudi, da koroški Slovenci tudi v za nas najneugodnejših časih nismo toliko trpeli kakor ravno pod Heinom.

Odkar sedi v deželnem dvorcu Hein, brat bivšega kranjskega deželnega predsednika Heina,

vihtijo nad Slovenci nemški bič vsi državni in deželni uradi. Nikdar poprej Slovenci nismo bili tako hudo razpostavljeni javnemu zasramovanju, kakor pod Heinom, ko niti v hišah nismo varni, da nas ne pobije kamenje skoz okno. Nemci in njihov mob predobro vedó, da nas deželni predsednik ne ščiti, kakor bi bila njegova dolžnost. Vedó, da Slovenci na Koroškem nimamo deželnega predsednika. Zato jim tako raste groben. Le tako je bilo mogoče, da je vstal v koroškem deželnem zboru letos sam namestnik deželnega glavarja in celovski župan Metnitz in zagrozil Slovincem, da jim bo preskrbel par dni zapora, če bodo na celovškem kolodvoru govorili slovensko, ne da bi bil zadel na odpor vladnega zastopnika, ki je molčal kot grob, in tako molče odobravaval brutalno silo, ki nam krši postavno zajamčene pravice. In kar je Metnitz obljubil, je tudi izvršil. Možu se morda niti ne sanja, kako nemnost je storil s tem brutalnim činom. Metnitz prav dobro ve, da je pravzaprav pol Celovca slovenskega in da ga duši le nemškonalni terorizem, znano mu je tudi, da je Celovec priznan tudi od ministrstva kot — dvojezično mesto, in vključ temu se drzne teptati naše pravice s silo. Ali Metnitz ne vé, da Celovec živi od dežele, da smo v stanu Slovenci Celovčane izstradati? O tem ni izgovorjena zadnja beseda! To pa rečemo, da se bo Metnitz tega čina še kesal. Če hoče celovško mesto, da ne bomo izvajali posledic, ki jim bodo zelo neljube, nam mora dati zadoščenje, četudi čez Metnitzovo glavo.

Z nami ne bodo več igrali. Naše potrpežljivosti je konec! Če bo sila zahtevala žrtev, se jih ne ustrašimo, in če hoče Metnitz nadaljevati začeto delo, mu povemo, da se damo celovski Slovenci radi zapreti. Uklonili pa se ne bomo nikdar! Vihar pa, ki ga je sejal Metnitz, bo hud. Nismo več sami. Metnitz ni do dna duše užalil potrpežljive duše koroških Slovencev, Metnitz je napovedal boj združeni Sloveniji, Vseslovenski Ljudski Stranki, kateri pripadamo z dušo in telesom. Vseslovenska Ljudska Stranka vodi slovensko, da ne rečemo slovansko politiko v Avstriji!

Podlistek.

Mars.

Kdor je imel v lepih, jasnih večerih zadnjih tednov kaj opraviti pod milim nebom, je gotovo zagledal na vzhodnem nebu nenavadno lepo žarečo zvezdo. Z občudovanjem je vskliknil: Kako pa to, da je večernica (Venera) sedaj na vzhodu, ker se sicer le prikaže hitro po solnčnem zatonu na večerni strani neba? In še tako čudno lepa je!

Ta nova večernica je — Mars! Marsa štejemo med zvezde-premičnice, in je bil znan že starim Babiloncem in Egipčanom. On je šest in polkrat manjši kot naša zemlja, in se suče ravno tako okrog solнца kakor zemlja in dobiva tudi svojo svetlobo od solнца.

Da pa se je Mars ravno sedaj (avgusta, septembra, oktobra in do 1. novembra t. l.) tako lep in močno žareč videl, pride od tega, ker je bil ravno v protistanju proti solncu, to se pravi, naša zemlja je bila v sredi med njim in solncem, in ker je prišel na svojem potovanju najbliže k zemlji. Od zemlje je namreč sedaj oddaljen le za 58 milijonov kilometrov. Oddalji se pa od nje tudi za 98 milijonov kilometrov. Tako blizu zemlje pride Mars sicer v vsakem 687. dnevu, toda da se to zgodi v jasnih septemberskih večerih, kjer za naše oko zažari najlepše, to se le redkokrat zgodi.

Leta 1892. je bil zadnjikrat tako lepo videti. Mars je sploh med vsemi zvezdami ena najimenitnejših, in zvezdoslovci se ž njim najraje

pečajo. Razume se, da so sedaj postavljali po vseh zvezdarnah daljnogleda le nanj. Slavnega zvezdoslovca Kepler in Tycho de Brahe sta ravno z opazovanjem Marsa prišla do slavnih zakonov, na katerih sloni veda o sestavi orjaških nebesnih teles.

Sedanji zvezdoslovci trdijo, da ima Mars skoro enako ozračje kakor naša zemlja, tako da bi človek in druga zemeljska bitja tam lahko živel.

Da, nekateri prav resno trdijo, da so tam umna bitja. Opazovali so namreč na Marsu različne proge; opazujejo nove proge tam, kjer jih prej ni bilo. Pravijo, da so to umetno napravljene vodovodi! Torej so nam „Martovci“ glede kanalizacije v prid kmetijstva in prometa daleč spredaj. Vode in gore so skoro v enakem razmerju kot na naši zemlji. Na severnem in južnem tečaju je večni led. Letos, ko je južni tečaj obrnjen k nam, se opazuje manj leda, torej je v stanju taljenja. Upanje, da se bo v teku časa z nepobitnimi dokazi dognalo, da so na Marsu umna bitja, za zvezdoslovce ni prazno!

Leto traja na Marsu 687 dni; solnce torej sije po dnevu še malo več kot 24 ur. Mars ima tudi dve luni, ki sta mu veliko bliže kakor naša luna zemlji, torej ga v dolgih nočeh prav prijazno razsvetljuje.

Tudi letni časi so tam slični, ker je Marsova os skoraj v istem kotu nagnjena proti solncu. Vsled temnejše-rdeče svetlobe mora biti Marsovo ozračje gostejše in tudi višje kakor na zemlji. Vodik, dušik in ogljik, snovi, katere rabijo organska bitja za življenje, so tam v večji množini,

kar kaže, da so Marsovi prebivalci večji in močnejši; zato mora biti tudi živalstvo in rastlinstvo večje in bujnejše kakor na zemlji.

Kaj, ko bi bili Marsovi prebivalci še prebri-sanejši kakor mi, in bi o nas že več vedeli, kakor mi o njih! Če se bo brezžična dalekotelegrafija še bolj razvila, morda se malo pogovorimo z njimi!

Vsi dokazi zvezdoslovcev pa za nas ne dokazujejo nič več in nič manj, nego da so na Marsu dani le pogoji, da bi mogli živeti gori ljudje. Vse drugo so le domnevanja brez kakih dokazov.

M.

Priporočujemo našim družinam
Kolinsko cikorijo.

Smešnice.

Iz sodne dvorane:

Sodnik: Kje ste rojeni?
Obtoženec: Na Dunaju.
S.: Kdo so bili vaši stariši?
O.: Oče je bil Lah, mati Čehinja.
S.: Kam ste pristojni?
O.: Na Ogrsko.
S.: Vaš poklic?
O.: Tirolski ljudski pevec.

Vse do gotove meje! Mejo je doseglo tudi naše tlačanstvo, konec je tudi naši potrpežljivosti. Jetično ministrstvo, kakor je Bienerthovo, nemško-nacionalni strankar Hein, ki že itak komaj visi na niti, ali od socialnih demokratov izvoljeni poslanec Metnitz nas ne bodo nikdar zatrl!

Nov šolski škandal.

Že v zadnji številki smo očiteli deželni šolski oblasti, da se brani slovenskih učiteljev in jih zatira; če pa prosijo občine ali šolski sveti zanje, dobijo odgovor, da žal slovenskih učiteljev ni. To je že star sistem, ki sta ga prakticirala Gobanž in Palla. Sedanji šolski nadzornik Benda je napel še hujše strune, in nam se zdi, da bodo vsled tega počile. Benda se je vsled tega že začel bati, da ne bi slovensko učiteljstvo vzgojilo slovenske mladine tako kakor zahteva šolski zakon, namreč — v slovenskem narodnem duhu; zato hoče s silo zadušiti slovensko učiteljstvo v kali. V to je primoran kot pokoren sluga lutrovske „Bauernzeitung“, ki mu je kot glasen memento zatrobila na uho dne 15. vinotoka t. l.: „Prihodnost je mladine, ki tvori v političnem boju težko artilerijo, odtod stremjenje vseh strank, da pridobijo mladino zase“ in „vsi možje na krov!“

In Benda je šel na krov! Uvajati je začel v šoli kurzovstvo. Iz Huthovega zavoda v Ljubljani, kjer delajo nekaj kurz iz slovenščine, je sprejel letos že dve učiteljici. Vemo tudi, da je nastavljal na Slovenskem Nemko, ki je prišla iz Maribora in strašno muči slovensko dečo. Koroška rojaka Rudolfa Šimona in Janko Kuherja, Slovenca po rodu, ki sta absolventa mariborskega učiteljskega, kamor sta morala iti študirat le vsled nezgodnih razmer na celovškem učiteljskem, je Benda odklonil. Enemu je dal sladko tolažbo, da bo sprejet, če mu kateri učitelj na Koroškem naredi prostor — s smrtjo! G. Benda, to imenujemo mi brutalno postopanje! Pa ne samo moških, tudi učiteljic se boji. Barcsay de Nagy-Barcsa Artur je obljubil gđ. Janežič — tudi domačinka Korošica, ki je morala iti študirat v Maribor — mesto, če podpiše reverz, da ne bo — politično delovala. Da ženske ne smejo politizirati, najmanj pa kaka slovenska učiteljica, ki bi bila v hipu izgubljena, kakor hitro bi se na Koroškem v javnosti pokazala kot Slovenka, to ve najbolje Barcsay sam. Kaj naj torej pomeni tak reverz! O, saj ve to že ves svet! Če bi gđ. Janežič počela slovensko dečo tako, kakor zahteva zakon, namreč v narodnem duhu, ako ne bi jim ubijala v glavo, da so „deutsche Knaben“ in „deutsche Mädchen“, ako ne bi jih učila prepevati hujskaške nemškonarodne pesmi, ako ne bi zahtevala od slovenske dece, da pozdravljajo ljudi le z „guten Tog!“, potem bi proti volji in tajnim ukazom deželne šolske oblasti koroške — uganjala slovensko politiko! Mera za Slovence in Nemce je pač dvojna. Nemški in nemškutarski učitelji, ki hočejo hitro in dobro avanzirati, morajo na vse pretege hujskati in Slovence šikanirati, pa so najbolje kvalificirani in dobijo najboljša mesta. Slovence pa potiskajo v zadnje kote, če tudi ničesar ne delajo, samo če ne hujskajo zoper Slovence. Dokazov, kolikor jih Benda hoče!

Krona Bendovega šolovanja pa so zadnje namestitve in prestavljanja učiteljev. Absolvirane učiteljske kandidate-Slovence je poslal vse na nemške kraje: Andreja Gabruč v Stall, Adolfa Sokol v St. Ulrich a. d. Goding, Lukeža Viternik v Zeltschach in Franca Wedenig v Rubland. Premestil je učitelja Blaža Lakata iz Bistrice na Zili v Zweinitz in Maro Mikuluš iz Mohlič v St. Sebastian. Na slovenske kraje pa je bilo vkljub več slovenskim protestom, ozir. prošnjam poslanih trdih nemških učiteljev in učiteljic: Pavla Bayer v Kotmarovas, Valerija Kasch v Krejance, Herman Pacher v Globasnico, Otilija Grass v Tinje, Marta Haring v Podkloster, Pavla Huber v Medgorje, Štefenija Kasch v Mohlič, Ana Urch na Djekše, Erika pl. Vorbeck v St. Jakob v Rožu, Marjeta Worliczek v Guštanj, Marija Zink v Libeliče, Jožef Großl v Brncu, Gustav Reiter iz St. Salvatorja v St. Jurij na Zili, Georgina pl. Panzera iz St. Sebastiana v Podgorje v Rožu, Hugo Bernot iz Tiffena v Vogrče, Ludovik Krießmann iz Sattendorfa v Bistrice v Rožu, Janez Matschilnig iz Annabichla v St. Ilj ob Dravi, Jožef Spendier iz Piswega v Podlublju, Janez Piesch iz St. Jakoba v Rožu v Bistrice na Zili, Oton Tschauko iz St. Niklas ob Dravi v Ukve, Janez Unterauner iz Globasnice v St. Lipš pri Zineku, Bertrand Weissenbach iz Irschen v Guštanj in Olga Liaunig za Kaplo ob Dravi.

Benda se čuti varnega, ker so državni poslanci na počitnicah. Menimo, da mi lažje čakamo obračuna nego Benda. Smo bolj vajeni čakanja.

Slovensko šolsko društvo v Celovcu in družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

(Dalje.)

Vsled oboestransko izražene želje je vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda na dan 19. februarja 1809 sklicalo sejo svojega ožjega odbora in je k tej povabilo tudi zastopnike „Slov. šolskega društva“, da z ustnim razgovorom dosežemo sporazum, do katerega nikakor nismo mogli priti potom dopisovanja.

Na tem posvetovanju se je po dolgotrajni debati prišlo do sledečega uspeha:

Gospod prvomestnik je vprašal predsednika „Slov. šolskega društva“: „Ali bi ne bilo mogoče zadevo tako urediti: »Slov. šolsko društvo« naj svoje delovanje omeji na zastopstvo šolskih teženj in na gospodinjstvo šole. Ako bi »Narodna šola« v St. Jakobu postala privatna, jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda, ki bi po nasvetu »Slov. šolskega društva« tudi ustanovila na Koroškem še potrebne ljudske šole. »Slov. šolsko društvo« naj tudi sodeluje pri oživljanju in snovanju podružnic družbe sv. Cirila in Metoda, svojih podružnic pa za sedaj ne ustanavlja.“

Predsednik „Slov. šolskega društva“ je na to odgovoril: „Za svojo osebo sem mnenja, da bi se na ta način dalo urediti razmerje med društvoma; jaz bodem odboru »Slov. šolskega društva« o tem poročal ter ta predlog tudi priporočal.“

Ko je bil predlog g. prvomestnika sprejet, pozdravlja č. g. župnik Vrhovnik dejstvo, da se bode družbi vendarle združili v delovanju za narod ter predlaga: „Želeti bi bilo, da se vse koroške podružnice strnejo v tesnejšo medsebojno zvezo s pomočjo »Slov. šolskega društva“.“

Predsednik „Slov. šolskega društva“ nato zaprosi gosp. prvomestnika „Družbe sv. Cirila in Metoda“, naj mu soglasno sprejeti svoj predlog blagovolj vročiti pisan. Gosp. prvomestnik je prošnji ustregel in je naprosil prvega družbenega tajnika, g. dr. Žerjavo, naj takoj formulira in zapiše sprejeti predlog, da ga predsednik „Slov. šolskega društva“ kar vzame seboj. G. dr. Žerjav je začel pisati — čez nekaj časa pa je vstal in je rekel predsedniku „Slov. šolskega društva“: „Oprostite, da Vam spisanega predloga g. predsednika ne morem že sedaj dati seboj — dobite ga pa že z jutranjo pošto.“

S pojutranjo pošto je res došel dopis družbe sv. Cirila in Metoda z dne 20./2. 1909, števil. 389, katerega je na glavni družbini skupščini prečital g. glavni tajnik. Glasi se:

Slavno „Slovensko šolsko društvo za Koroško“ v roki predsednika gosp. župnika Matija Ražuna pri Sv. Jakobu v Rožu.

„Pri seji ožjega odbora družbe sv. Cirila in Metoda dne 19./2. t. l., kateri je prisostoval g. župnik Matej Ražun, in kateri je svoje mnenje pismeno izjavil šolski vodja in župnik v St. Rupertu pri Velikovcu, g. Fr. Treiber, se je po vsestranskem razgovoru sprejela sledeča resolucija, ki jo je g. župnik Ražun obljubil priporočiti odboru „Slov. šolskega društva za Koroško“:

Družba sv. Cirila in Metoda jemlje na znanje ustanovitev „Slov. šolskega društva za Koroško“ ter z veseljem pozdravlja od njega izraženo željo, da bodi njegovo razmerje do družbe sv. Cirila in Metoda odkrito prijateljsko, delovanje obeh društev pa ne samo složno, ampak skupno.

Družba jemlje nadalje na znanje, da hoče „Slov. šolsko društvo za Koroško“:

1. zastopati in braniti pravice slovenskega naroda v šoli, v javnosti in napram oblastem,
2. ustanoviti in vzdrževati gospodinjstvo šole pri Sv. Jakobu v Rožu.

V prvem stremljenju obljubuje družba sv. Cirila in Metoda „Slov. šolskemu društvu“ svojo podporo ter prosi, da tudi „Slovensko šolsko društvo“ družbo obvešča vselej o svojem delu ter pripravlja družbino sodelovanje.

Glede šolskega vprašanja pri Sv. Jakobu v Rožu izjavlja družba, da hoče iz svojih sredstev vzdrževati zasebno ljudsko šolo s pravico javnosti, kakor je primerna potrebam tamošnjega prebivalstva, to pa le v slučaju, ako bi sedaj obstojela in iz javnih sredstev, oziroma iz normalno šolskega zaklada vzdrževana šola iz katerih posebnih vzrokov prenehala biti kot taka.

Zato pa prosi družba sv. Cirila in Metoda, da slavno „Slov. šolsko društvo“ opusti ustanavljanje samostalnih svojih podružnic ter oživljanje in snovanje podružnic prepusti edino le družbi sv. Cirila in Metoda in ob enem družbo pri tem njenem stremljenju tudi moralno podpira. (Razlogi za to so znani zastopniku „Slov. šolskega društva“ g. Mateju Ražunu.)

Ako slavno „Slov. šolsko društvo“ tem predlogom pritrdi, naj se sestavi sporazumna izjava,

v kateri na eni strani „Slov. šolsko društvo“ razglasa, da ne ustanavlja podružnice, marveč podpira organizacijo družbe sv. Cirila in Metoda, družba sv. Cirila in Metoda na drugi strani pa poudarja, da bode stremljenju „Slov. šolskega društva“ za slovensko ljudsko šolstvo posvetila vso svojo skrb in pozornost.

Slavno „Slov. šolsko društvo“ se naprosi, da o tej resoluciji družbi sv. Cirila in Metoda naznani svoje sklepe in tem predlogom pritrdi, da izgine med društvoma vsako nesporazumljenje in da moreta obe društvi uspešno delovati v prid ljubljenski slovenskemu narodu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, 20. februarja 1909.

Glavni tajnik družbe sv. Cirila in Metoda, g. dr. Žerjav, je na letošnji glavni skupščini na Jesenicah, prebravši zgornji družbin dopis, pripomnil: „Pričakovali smo, da se ta izjema sprejme tembolj, ker smo od drugih, blizu „S. Š. D.“ stoječih činiteljev dobili zagotovilo, da je ta rešitev najboljša. Kako smo se pa začudili, ko nam sporoči „S. Š. D.“, da se je soglasno, torej tudi z glasovi istega g. Ražuna in Treiberja sklenilo, da se družba odreci vsakemu delu na šolskem in izobraževalnem polju in se omeji na sprejemanje denarja, v kateri namen tudi sme podružnice snovati. Družba naj bo finančni minister. „S. Š. D.“ pa naj opravlja vse druge resorte, ki jim stroške pokriva ta finančni minister. Stališče „S. Š. D.“ se je torej v istih dveh mesecih, ko ni odgovorilo, bistveno izpremenilo. Poprej je bil glavni pogoj, pod katerim ne ustanavlja podružnice, ta, da mi prevzamemo neke dolžnosti do St. Jakoba. Ko smo se glede teh dolžnosti sporazumeli z Ražunom, zdaj pa stavi drug pogoj, namreč opustitev vsega praktičnega dela in le plačevanje računov „S. Š. D.“ Umevno, da nas je to pogrelo.“

Gospod glavni tajnik družbe sv. Cirila in Metoda! Primerjajte vendar besedilo pisane resolucije, kakršno nam je družba vpslala v dopisu z dne 20./2. 1909 z besedilom predloga g. družbinega prvomestnika, kakor ga je prejšnji dan v svoji seji sprejel ožji družbin odbor, in spoznali bodeste morebiti, koliko krivico ste s temi svojimi očitkami storili „Slovenskemu šolskemu društvu“, spoznali bodeste morebiti pa tudi, kdo je vzrok, da se tako potrebno sporazumljenje med društvoma žal ni moglo doseči!

Pribijemo, da „Slov. šolsko društvo“ svojega stališča v tej zadevi ni nikdar spremenilo. Res je pred ustanovitvijo „Slov. šolskega društva“ edini predmet naših pogajanj bilo vzdrževanje „Narodne in gospodinjke šole“ v St. Jakobu. — „Slovensko šolsko društvo“ pa je vsled svoje naloge **moralo** poleg gmotnih sredstev za vzdrževanje imenovane šole v St. Jakobu za-se zahtevati tudi pravico delovati v podružnicah. (Prim. prvi dopis družbi sv. Cirila in Metoda z dne 10./1. 1909).

To stališče je na posvetovanju dne 19./2. t. l. odločno zagovarjal predsednik „Slov. šolskega društva“, in gosp. prvomestnik družbe sv. Cirila in Metoda je navedene razloge upošteval ter je predlagal, naj se sporazum mogoče doseže tako: a) Družba sv. Cirila in Metoda naj prevzame vzdrževanje šole v St. Jakobu, b) „Slov. šolsko društvo“ pa naj opusti ustanavljanje svojih podružnic, a sodeluje pri ustanavljanju in oživljanju podružnic družbe sv. Cirila in Metoda.

Da je predsednik „Slov. šolskega društva“ temu predlogu radevolje pritrdil in je obljubil ga društvenemu odboru priporočiti, je umevno samoobsebi, ker je ta predlog vseboval obedeve zahteve „Slov. šolskega društva“, katero je pač hotelo delovati za slovensko šolstvo, pa se nikakor ni kapriciralo, da mora in hoče delovati samo po svojih podružnicah. Enako samoobsebi umevno sta v dotični odborovi seji „Slov. šolskega društva“ „isti gosp. Ražun in Treiber“ glasovala proti pismeno naznanjeni resoluciji družbinega vodstva, ker je ta predlog s svojo zahtevo, naj „Slov. šolsko društvo“ opusti ustanavljanje svojih podružnic ter oživljanje in snovanje podružnic prepusti edino le družbi sv. Cirila in Metoda in ob enem družbo pri tem njenem stremljenju tudi moralno podpira, to društvo popolnoma izključeval od vsakega delovanja in grobokop „Slov. šol. društva“ bi bil ali pa popolen glupec tisti, ki bi glasoval drugače — kajti jasno je kot beli dan, da društvo brez vsakega delokroga je mrtvorjeno dete.

G. dr. Žerjav je na glavni skupščini na Jesenicah rekel, „da so se začudili,“ ko je došel takšen odgovor „Slovenskega šolskega društva“ in „da jih je ta odgovor pogrel.“

Naj nam g. glavni tajnik družbe sv. Cirila in Metoda verjame in naj nam to verjame tudi vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda in vsa slovenska javnost: mi se nismo samo začudili in nas zgoraj objavljeni dopis družbe sv. Cirila in

Metoda ni samo pogrel: naravnost iznenadeni in razočarani smo bili!

Družba sv. Cirila in Metoda je bila tekom 24 ur svoje stališče bistveno izpremenila, njeno pismo od 20.2.1909 je v očitnem nasprotju s tem, kar se je bilo dan prej ustno domenilo, pot g. Ražuna v Ljubljano in ves dolgotrajen usten posvet je bil torej zastoj. Družba se je pokazala v čisto novi luči. (Dalje sledi.)

Darovi.

Za podljubeljski „Delavski dom“:

136—165. Čisti dobiček igre: „Mlinar in njegova hči“ K 150—
166—167. Nabiralniki celov. delavskega društva „10“—

Koroške novice.

Politično društvo za koroške Slovence priredi shod v nedeljo 21. t. m. v Libeličah pri pđ. Nemcu. Spored objavimo prihodnjič!

Mohorjani! Ko sprejmete letošnje knjige Družbe sv. Mohorja, darujte vsak po svojih premoženjskih razmerah za naš narodno-obrambni sklad!

Sodaliteta ima v četrtek dne 18. t. m., ob 2. uri popoldne svoj redni mesečni sestanek v prostorih slov. kat. delavskega društva, Kossarske ulice 30, I. nadstropje. Ker se gre za važne sklepe, posebno za glasovanje o že znanem predlogu „Kateh. društva za Koroško“, se pričakuje, da se vsi čč. gg. člani tega sestanka prav gotovo udeležijo.

Kako se je zgodil kulturni škandal na celovškem kolodvoru. Dne 4. novembra 1909 pride zvečer ob 3/4 na 8 na celovški kolodvor k blagajni veleugledni župan občine Blato, g. Pavel Miklavič, in zahteva vozni listek slovenski; ko uradnica zasliši slovensko govorico, brž zaloputne okence (to je v novejšem času postalo že praksa) in se odstrani. Gosp. Miklavič čaka dalje, in ko pride gospodična zopet k oknu, ponovi svojo zahtevo. Uradnica zahruli nad njim: „Reden Sie deutsch oder ich geh' den Wachmann holen.“ G. Miklavič se poloti seveda opravičeno ogorčenje nad tem škandaloznim početjem in v ostrejšem tonu ponovi zahtevo slovenski. V tem trenutku je bil na mestu že redar, ki je nahrulil g. Miklaviča: „Reden Sie deutsch, können's gut deutsch.“ Razume se, da se g. Miklavič ni uklonil nezasišanemu pozivu redarja, ki ga prav nič ne briga, v katerem jeziku da kdo govori. Govoril je dalje slovensko. Redar ga pa s silo porine od blagajne. G. Miklavič odgovori dvakrat, trikrat: Se bom peljal, pa brez karte! Potem hoče k vlaknu pri navadnem vходу, pa portir mu — zabrani. Zato gre ven in po drugem, stranskem vходу na peron in stopi v voz, v katerem je že sedel njegov tovariš g. Breznik. Hkrati priletita dva redarja in iztirata iz voza g. Miklaviča ter ga peljeta k postajenačelniku, ki zahteva, da naj — plača kazen. G. Miklavič se seveda brani, postajenačelnik pa zavpije nad njim: „In den Kotter mit ihm!“ Stražnik tira — g. župana k raportu, da izve za ime, ki si ga je tudi takoj zapisal. Verjeti pa — ni hotel in je rekel g. Miklaviču, da ga je nalagal. Hotel ga je tirati še na magistrat, in ker se je g. Miklavič, ki je že oddal nacionale, opravičeno branil, ga je redar uklenil. Na drugo stran je pristopil še drug redar in tirala sta celovška policaja najpoštenjšega človeka, uglednega slovenskega župana, na katerem še nihče ni našel sence kake hudobije, po mestu kakor kakega zločinca. G. župan ju je ves čas opominjal, naj ga izpustita, češ, da itak gre, kamor treba, in ga ni treba uklepati. Metnitzova redarja sta ga pa še žalila na pr.: „Werkzeug von die Pfaffen!“ Ko ga pritirata na magistrat, mu preobrneta vse žepe. Vtaknili bi ga bili v luknjo (zato ker je govoril slovensko), k sreči pa je imel pri sebi orožni list. Nato se zadere nad njim službujoči uradnik, da se naj hitro pobere, ko so mu že naredili dovolj škode in sramote. Ko gre potem opolnoči na brzovlak, je dobil vozni listek po drugi osebi, ker se ni maral več pripraviti z Germanko. Nato gre v čakalnico čakati na vlak. Pride portir in mu vleva, da naj gre z njim. Pelje ga k postajenačelniku, kjer je moral plačati — 6 kron kazni, ker je vstopil v voz, čeravno se ni peljal, ker

mu na slovensko zahtevo niso hoteli dati vozne listka.

Proti zatiranju! Naj ne bo med koroškimi Slovenci več človeka, ki bi si upal jemati pravice. Vsak Slovenec zahtevaj v Celovcu vozne listke edino-le v slovenščini!

V zadostilo za kulturni škandal na celovškem kolodvoru je daroval za „Mir“ „celovški Slovenec“ 10 kron. Hvala!

Za „Südmarko“. Ta teden je bil hud za Nemce in njih nemčurske podrepanike po nemških in „nemških“ mestih, tudi v Celovcu; po dva mlada gospoda, en turnar in en študent (ki pa navadno ne študira) sta hodila od hiše do hiše, od vrat do vrat, trkala in zvonila in molila roko ter prosila: „Dajte nam kaj za „Südmarko“, ki rešuje naše uboge nemške rojake iz krempjev in zob požrešnih Slovencev!“ In res se jim je odprlo mnogo vrat in zazvenčale so kronice ali pa tudi samo šestice v brezdanci žep slavne „Südmarke“; a na mnogih vratih so zaman trkali in zvonili, da bi bili skoraj pokončali zvonček; pač je bil doma gospod ali gosa, pa vedela sta, kdo pride in sta videla jih hlačati čez ulico — pa sta hitro zapahnila vrata in fige sta kazala ubogima „komisarjema“ „Südmarke“. Kako pa tudi ne? Ves svet toži, da je taka draginja, vrh tega se nam obeta še hujša draginja spomladi in minister Bilinski hoče imeti nove davke, hišni posestniki pa višjo najemnino in slovenska zemlja ter slovenske duše so se tudi v zadnjih letih izdatno podražile; po 5 grošev jih je že malo dobiti ali pa le, če se jim pokaže veliko sladčice in debela palica. V takih razmerah se tudi nemškemu obrtniku zdi škoda kronic, ki jih je tako krvavo prislužil in ki jih mu bo morda itak kmalu zmanjkalo. In „fehtali“ so v imenu — pesnika Schillerja. Kdo pa pozna med Nemci tega pesnika? Samo majhen del nemškega naroda! In fehtali so v imenu tega pesnika, ki je iz svoje blage duše nekoč pel:

„Milijone čem objeti,
poljubiti cel svet!“

Njegovi sedanjji častilci ne poznajo več duha tega moža, rajši bi utopili vse Slovence v eni sami žlici vode; od „zore do mraka, od mraka do dne“ pasejo neprestano ravno to, kar je črtil blagi Schiller: Najpodlejšje divjaško sovraštvo proti vsem Slovincem in Slovanom v obče in se lažejo, da se mora Nemec boriti za svoj dom, za svojo kožo — ko zbirajo denar, da bi iztrgali iz slovenskih rok rodno zemljo očetov in pognali jih v svet in pokvarili našo deco. Ni večje laži in večjega skrunstva, kakor počenjanje teh ljudi — v imenu Schillerja! Fej!

Šolske vesti. Razpisano je mesto šolskega vodje v Slov. Plajbergu, št. Danijelu nad Pliberkom, in pri Tunelu. Učiteljska mesta za moške učne moči so razpisana v Hodišah, Bilčovsu, Medgorjah, Porečah ob jezeru, Čajncih, Lipi pri Vrbi, Rablju, Beljaku, Vovbrah, Libeličah, Šmihelu nad Pliberkom in Podpeci. Za ženske učne moči v Škofičah, Čajncih, št. Janžu na Mostiču, za dve v Beljaku, v Podkloštru, Bistrici na Zili, Pliberku, Železni Kapli.

Linhart na zatožni klopi. Ne mine skoro teden, da ne bi čitali v kakem listu: Linhart, odgovorni urednik „Štajerca“, je na zatožni klopi. Izmuzne se pa mož navadno, kadar ga sodijo nemškonacionalni in nemčurski porotniki. To pot je vložila zoper njega tožba občina Sele, ker je „Štajerc“ trosil laži o tej občini. To pot se pa Linhart ne bo lahko izmuznil.

Notar Kollegger †. Nagle smrti je umrl pondeljek ob dveh zjutraj c. kr. notar Jožef Kollegger v Celovcu. Star je bil 56 let. Prejšnji večer je bil še v gledališču, zjutraj ga je zadela kap. Mož je bil spoštovan in priljubljen. Slovincem je bil, dasi Nemec, vedno pravičen in celo naklonjen. N. p. v m.!

Samomor. Ustrelil se je iz neznanega vzroka v Celovcu na svojem stanovanju stotnik Janez Karplus.

Schillerfeier so priredila vsa nemškonacionalna društva beljaška v Beljaku v sredo, dne 10. t. m. Razburjal se je z govorom zopet nezogibni dr. Hans Angerer.

Gimnazijci za Schillerja in „Südmarko“. Celovški gimnazijci so uprizorili v celovškem gledališču v torek, dne 9. t. m., v proslavo nemškega pesnika Schillerja njegovo dramatično delo „Die Räuber“. Del čistega dobička so namenili za „Südmarko“. To je mogoče tudi le — na Koroškem. Vojaška godba je odpovedala sodelovanje. Prav!

Bendovo plačilo. V Velikovcu imajo nemškonacionalni hujšaki še vse premalo pomagačev. Zato je poslal Benda tja znanega Janeza Wiegele iz Vogrč v plačilo, ker je tam rogovilil, kar se je pač dalo in je klofotal slovenskega dečka, ker je pozdravil v slovenskem jeziku. Wiegele je že zdavna hrepenel po Velikovcu, vedel je pa tudi dobro, kako mora stvar prijeti.

Benda meni, da so dosedanjji slovenski učitelji žvabeški zakrivali, da grda nemškutarija v Žvabeku še ni mogla dobiti tal. Zato je iskal nad eno leto učitelja, ki bi bil taki nalogi kos. Pouka vsled tega v Žvabeku nad eno celo leto ni bilo. Pa to nič ne dé. Našel je pa le pravega človeka, že davno in povsod znanega učitelja Jož. Ahatza, o katerem bomo vedeli mnogo zanimivosti povedati, če se nam bo zdelo potrebno.

Vseslovenski delavski shod. Izvršilni odbor slovenskega krščanskosocialnega delavstva sklicuje sporazumno z načelnštvom „Jugoslovanske strokovne zveze“ za nedeljo, dne 28. novembra, vseslovenski delavski shod! V vabilu na shod poziva izvršilni odbor delavske organizacije: 1. Prično naj takoj s podrobno agitacijo za udeležbo IV. vseslovenskega delavskega shoda. 2. Do 15. novembra naj naznani vsaka naša organizacija, koliko vstopnic naj se ji doloži, ker bo vstop dovoljen le proti vstopnicam, ki se bodo glasile na ime vsakega udeleženca. 3. Kjer ni organizacije, naj se vsak, ki se želi shoda udeležiti, obrne na „Zvršilni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva“ in priloži znamko za 10 vinarjev, da se mu doloži vstopnica. Vsi dopisi glede na shod: „Naša Moč“, Ljubljana.

Velikovec. (V pokoj) je šel tukajšnji davkar, g. Adolf Lessnag. Na njegovo mesto še ni imenovan naslednik. Naj že bo, kdor hoče! Denarje zna vsak sprejemati. Toda odločno zahtevamo, da mora priti mož, ki je slovenščine v besedi in pisavi popolnoma zmožen, zlasti ker od vseh drugih uradnikov pri naši c. kr. davkariji, dasi je ves okraj do malega slovenski, ne zna nobeden slovenskega jezika.

Velikovec. („Freie Schule“.) Slučajno smo zvedeli iz verodostojnega vira, koga je izvolila tukajšnja podružnica svobodomiselnega društva „Freie Schule“, pri svojem sborovanju dne 14. maja t. l. v odbor. Izvoljeni so: Albin Bohrer, ravnatelj meščanske šole; k takemu ravnatelju morajo katoliški slovenski stariši pošiljati svoje otroke v šolo. Ta mož je kakor tiha voda. V javnosti se ne pokaže, pazi na to, da ne dá povoda, da bi se ga moglo pokazati v pravi luči; toda za hrbtom pa deluje neumorno. Nima zaman svojega imena. Drugi je dr. Bouvier, c. kr. sodni adjunkt, znan nasprotnik Slovincem. Kako mora imeti slovensko ljudstvo do takega sodnika zaupanje? Kaj bi se zgodilo s slovenskim uradnikom v enakem slučaju? Tretji junak te vrste je P. Hable, zopet c. kr. uradnik. Nemškim in nemškutarskim uradnikom je vse dovoljeno. Nadalje se nahaja v odboru J. Hofer, poslovodja (sedaj knjigoveški mojster v bivši g. Laglerja knjigovoznici); ta mož je znan zaradi tega, ker je odpadel od katoliške vere. Lepa šola mora biti taka, pri kateri imajo govoriti verski odpadniki! Peti v tem krogu je neki J. Kirchner, trgovski nastavljenec. Tega junaka ne poznamo natančneje, toda gotovo ni nič boljši od drugih. Dobro bi bilo vedeti, pri kom je nastavljen. Čudež bi bil, ako bi manjkalo v odboru za tako važno društvo velikega nemškega gromovnika in pragermana, nemškonacionalnega poslanca za mestno skupino Velikovec-Pliberk-Železna Kapla, velikovškega župana, tovarnarja za „Blaudruck“ itd., Hans Pinteritscha. Modrejše, da bi vsaj tu in tam poročal o svojem delovanju v deželnem zboru. Da je v tem odboru tudi vodja velikovških rdečkarjev, J. Putan, gostilničar, je samo ob sebi razumljivo, ker je pri socialnih demokratih „vera privatna stvar“. In — Slovenci, čudite — oziroma ne čudite se, da je kot zadnji v tej družbi deloma s slovenskim denarjem in za Slovence izšolani slovenski potovalni učitelj g. V. Schumy! Torej nemškonacionalni in nemškutarski učitelji, nemškonacionalni c. kr. uradniki, verski odpadniki in socialni demokrati, to je mešanica, ki res spada skupaj! Taki možje delujejo za šole, katere zaradi njih nepostavnosti c. kr. šolske oblasti na Dunaju zapirajo.

Velikovec. (Prvi milijon) prometa je dosegla naša „Hranilnica in posojilnica“ v mesecu vinotoku. Dne 31. m. m. izkazuje namreč 1.038.732 K 30 vin. prometa. To je za naš okraj lepa in upa-

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov,

izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka

polna številka. Pred šestimi leti je bila ta številka za polovico manjša. Da naš slovenski denarni zavod tako lepo napreduje, se pač moramo zahvaliti napredujoči narodni zavednosti, katera je sad naših vrlo delujočih slovenskih katoliških izobraževalnih društev, ki so v kratkem času svojega obstanka rodila krasne sadove v narodnem in verskem oziru. Iz tega, to je iz narodne zavednosti, sledi tudi napredek na gospodarskem polju. Po pravi izobraženosti bomo prišli tudi do gospodarske osamosvojitve. Slovenci: „svoji k svojim!“

Št. Peter pri Grabstanju. (Razno.) Na praznik Vseh svetnikov našli so na neki njivi v Št. Petru še precej dobro ohranjeno suknjo, črvelje in nogavice. Kdo in zakaj je te reči pustil, se še ne ve. — Kičevo kmetijo v Starem dvoru ima zdaj v lasti pd. Hočevan iz Incmanje vasi, na Pravdičevo posestvo pa je prišel pd. Obak iz Ličjevasi. Obema želimo prav mnogo sreče na novih kmetijah!

Mokrije pri Dobrlivasi. (Smrt.) Na dan Vseh vernih duš preselila se je v večnost gospodinja daleč na okoli znane Majdnove kmetije, ki je ob strani svojega ljubečega in skrbnega moža dosegla visoko starost, kajti prosinca bi dopolnila 85. leto. Kako je bila rajnka spoštovana, pričala je nenavadno velika množica žalujočih, ki se je zbrala v četrtek dopoldne od vseh strani, da jo spremlja k zadnjemu počitku visoko gor k Sv. Danijelu. Bodi ji zemljica lahka!

Št. Peter pri Velikovu. (Delo grebinjskega Mannerja.) Znano je, da je kupil gosp. A. Stersche, sedaj najemnik „Narodnega doma“ v Velikovu, grajščinsko posestvo Vašinje v Št. Petru od barona pl. Helldorfa. Njegov zastopnik, oziroma oskrbnik, že iz Roža znani Slovenožrc Manner, je formuliral tozadevno pogodbo. Veseli nas, da je prišlo posestvo v ljudske roke. Baroni itd. imajo itak preveč zemlje. Ubogi kmetič pa mora stradati. Toda nikakor nam ni ugajalo v tej pogodbi dejstvo, da so se stavili novemu posestniku gotovi politični pogoji. V dotični kupni pogodbi je namreč tudi ta-le pogoj: „Kupec se zaveže za sebe in za vse svoje pravne naslednike, da ne dovoli v hišah, ki so lastnina gosposke na Vašinjah, tudi ne v hišah, ki bi se pozidale v bodočnosti, ali na parcelah tega posestva na prostem, nobenega klerikalnega ali slovenskega zborovanja. Nemškonalna ali podobna zborovanja pa se pridržujejo njegovi razsodnosti. On (kupec) dovoli nadalje, da se to prikrajševanje predznamenuje (vknjiži) tudi v koroški deželni deski pri grajščinskem posestvu na Vašinjah. Za vsak prestop mora kupec, oziroma njegovi nasledniki plačati v korist prodajalca pl. Helldorfa denarno globo po 1000 K (reci en tisoč kron).“ Kdo si more misliti večji moderni protipostaven škandal, kakor se godi slovenskemu ljudstvu na Koroškem! Nekdaj so nemški grajščaki in njihovi valpeti (fogti) pretepavali naše slovenske prednike s cepci in bičem. To zdaj ni več mogoče. Izmislili so si ti nemški in nemškutarski „ne-kulturonosi“ drugo, a ravno tako germansko-barbarsko sredstvo, da hočejo s pogodbami kratiti slovenskemu kmetu njegove pravice. Cesar je podelil slovenskemu kmetu tudi na Koroškem politične pravice; a razni grajščinski slugi mu hočejo te kratiti. Škandal za nemško kulturo! Hvala Bogu, da so v Celovcu še modrejši možje, kakor grebinjski Manner, in niso uknjižili te protipostavnosti. Tako je doživel vsemogočni grajščinski uslužbenec Manner prvo veliko blamažo. Čestitamo! Poznamo ga že iz Bistrice v Rožu. Tudi pri nas si bo pobil rožičke. Mi kmetje hočemo biti na svoji zemlji svoji gospodarji! G. Manner, vi ste v službi g. Helldorfa, mi smo pa samostojni gospodarji! Kdo naj zaupa takemu gospodu, ki hoče nam kmetom prikrajševati pravice? Ali je to vaša krščanska ljubezen, katero vi tako radi podarjate nasproti krščansko mislečim možem?

Podljubelj. (Na naši šoli) v zadnjem času ni Bog ve kako prijetno. Celo leto smo imeli potrpljene šipe v oknih, na zidu pa tablico: „Durch Unterstützung des deutschen Schulvereines“. Zato je nekdo pravil, da nam jih je on potrpil. Pa temu ni tako: potrpile so se same, ker za časa vetra niso bile pritrdjene. Občina ima denar in lahko plačuje. Tudi znotraj ni vse, kakor bi moralo biti. V tretjem razredu na pr. imamo razno ropotijo in seno, morebiti še počasi kože spravimo v njega, kajpak. Tudi to mi je nejasno, zakaj g. nadučitelj otrok ob koncu šolskega leta in tudi letos začetkom, kakor je to po vsi Avstriji navada, noče več v cerkev pripeljati. Morebiti bi pri nas radi naredili neke vrste „Freie Schule“? Pri nas se je začela šola kakor na Francoskem, namreč brez Boga. Ko je župni urad povprašal, od kdaj in zakaj naenkrat ta navada, so se gospod Ivan Čauko zavili v debelo meglo molčečnosti in niso odgovorili. Gospod

Čauko, na to boste že še dajali odgovor! V šoli je prevelik red, zato novodošli g. učitelj stanuje v gostilni, seveda stanovanje plača sam. Krajni šolski svet se je večkrat že obrnil na c. kr. okrajni šolski svet s ponižno prošnjo, da bi gospoda nadučitelja v kako boljšo zemljo presadili, mi ga imamo že namreč dovolj dolgo in smo že do grla siti njegove učenosti. Učen je namreč tako močno, da še pravilno nemški pisati ne zna; navzlic temu pa je pisal župnemu uradu, da je v šoli uradni jezik samo nemški. Provizor, ki je ob enem tudi katehet, pa mu je „poke“ podčrtal in zraven napisal: „Nemški jezik še le takrat proglasite uradnim jezikom, ko ga boste znali pravilno pisati.“ Kakor vidite, gospod urednik, smo se začeli tukaj nekaj kregati. Kriv je tisti, ki je prvi pobiral kamenje.

Borovlje. (Südmarka.) Prejšnji boroveljski mežnar Slanšek je dobil od Südmarke podporo. Prav tako, ta je v resnici potreben. V zahvalo podučuje zdaj neko pevsko društvo, ki se imenuje „Edelweiß“. Dobro bi bilo, da bi pred vsako pevsko uro sam imel še kako pevsko uro, ker od tega, kar zna Slanšek zdaj, bo društvo kmalo sito ali lačno. Heil gospod Slanšek! Pa še večkrat pocukajte, naj dajo, saj imajo!

Sele. (Občinske volitve) se bližajo. Kaj pomeni to? To pomeni, da morajo naši slabotni nasprotniki zopet lagati, ker brez laži ne morejo nikjer kaj doseči. Zato so že začeli lagati po „Štajercu“, da se kar kadi. Ako jih pozoveš, da naj dokažejo, kar trdijo, tedaj se skrijejo kakor poredni otroci za plot, ter mečejo kamenje na mimoidoče. Mi se jim samo smejimo. Selani so prepametni, da bi se vsaki še tako neumni raci lažnivega „Štajerca“ vsedli na lim. Kar piše hinavski in lažnivi „Štajerc“, za to se sploh noben pameten človek na svetu ne briga. Ali ptujka krota hvali ali brca, to je čisto vse eno. Boljše znamenje je seveda, če brca, zakaj pošten človek se mora sramovati, če ga hvali tak list, kakršen je na pr. „Štajerc“.

Sele. (100 kron ponujamo.) Ni vredno odgovarjati „Štajercu“, ker je res škoda za prostor v cenjenem „Miru“. Ko bi hoteli ljudje odgovarjati na vse „Štajerčeve“ zlobne laži, bi moral izhajati zato poseben list, ravno tako obširen kakor je „Štajerc“. Da pa spregleda morda zopet kak zaslepljenec, hočemo lažnivost „Štajerca“ razkriti. „Štajerc“ je pisal, da bo morala občina za šolske pravde plačati 5000 K in dr. Brejcu za govor na zadnjem shodu 100 K. Nemčurški navihanelec, ako ti ni izpil „Štajerc“ iz tvoje že itak prazne buče pameti popolnoma, vedi, da občinski račun pregleduje občinski odbor, pregleduje ga deželni odbor, pregledujejo ga c. kr. oblasti, katere gotovo pazijo, zlasti pri slovenskih občinah, na vsako nepravilnost, in vse te omenjene oblasti niso našle kake nepostavnosti. Svetujemo ti, ki si gotovo potreben denarjev, da prideš pregledat račune in ako najdeš napake, ki jih očitaš, dobiš 100 kron namesto dr. Brejca. Zdaj pa le „halo“! Sto kron, kdo jih hoče?

Sele. Da ste videli, gospod urednik, kako so se pehali v potu svojega obraza naš dični „forštnar“ Buda ter bajtiški Akutove, da bi kaj več otrok nalovili za svojo nemško mučilnico! Pa glej ga spaka! Akoravno so dobili še vedno nekaj zasleplencev, vendar število otrok prav nič ne odgovarja njihovemu trudu. Pač pa sedaj vemo, kako moramo v prihodnosti svoje osti zasukati. Do sedaj nismo vedeli, kdo hujska, sedaj vemo, da tiha voda tudi podjeda hribe, in taka tiha voda je naš učitelj na nemški šoli. Opozarjamo ga, da se naj raje uči šolskih predpisov, da je on samo učitelj, ne pa „agent“ za „Štajerca“, katerega deli šolskim otrokom. Celo voznikom tlači v žepe tistega „Štajerca“, ki bi najraje videl, da bi duhovnike pobili, kakor letos v Barceloni, in ki tako sovraži cerkev, ki se je vi tako bojite. Pustite „Štajerca“ pri miru, ker je zanj učiteljski stan prečasten in prelep in „Štajerc“ ni vreden, da bi si z njim umazal kak učiteljski roke.

Št. Tomaž. (Ogenj.) V soboto, dne 6. listopada, popoldne ob 2. uri je nastal velik požar pri Moriču v Svinčivasi. Pogorela je hiša in skedenj, v katerem je bilo veliko sena in ovsa. Gasit so prišli prvi Št. Lovrenčani s svojo brizgalnico in potem koj na to požarna bramba iz Št. Tomaža. Ako bi v začetku ognja pri roki bila majhna domača brizgalnica, lahko bi se bila še hiša obvarovala. Tu se je uvidelo, kako prav bi bilo, ako bi vsaka vas za prvo silo imela majhno brizgalnico. Posestvo je last g. Fr. Šturma, pd. Tomana, ki vključ zavarovanju trpi najmanj 4000 K škode. Zažgal je, kakor pravijo, majhen, štirileten otrok najemnika, ki stanuje pri Moriču. Stariši, pazite na otroke, skrivajte žveplenke pred njimi!

Iz pliberške okolice. (Nemčurska olika.) Preteklo nedeljo sta šla dva slovenska mladeniča na izlet v Dom. Ko sta šla mimo znane, Sloven-

cem sovražne gostilne g. Eberweina, pd. Homčarja, začel ju je eden izmed fantinov, ki so bili tam, brez vsakega povoda grdo psovati in zmerjati; kričal je za njima: „Grafenauerjevi trotnelni“ in še več takih podobnih izrazov, prav po maniri ptujkega „Štajerca“. Ni čudno, da se, kar je poštenih in zavednih Slovencev, tako ogibljejo te gostilne. Zbirajo se tam le še tisti zaslepljenci, kateri za vrček piva prodajo svoje prepričanje in se pustijo kakor na vrvcu voditi od dveh „Štajerčevih“ apostolov. Naravnost zgražati se mora človek, ki pride v to gostilno; ne sliši drugega, kakor večno zabavljanje in hujskanje proti duhovnikom in vsemu, kar je slovenskega; sliši samo besede: „bindišarji, ta črni, farji“ itd. A kar je še bolj žalostno, je to, da se nahajajo med tukajšnjimi kmeti še stariši, kateri raje vidijo, da njihovi otroci zahajajo v to gostilno, kakor pa, da bi pristopili k našemu izobraževalnemu društvu, raje vidijo, da iščejo zabave tam, kjer se navzamejo sovraštva do vere in narodnosti, nego da bi čitali koristne knjige, se izobrazili in se zabavali na naših nedolžnih prireditvah. — Gospodu Eberweinu pa svetujem, naj svoje verne ovčice raje uči „dostojnosti“, mesto da jim vsiljuje svojo nemčursko modrost. *Opazovalec.*

Djekše. (Na naslov c. kr. deželne vlade.) Uradna „Klagenfurter Zeitung“ je objavila iz Djekš članek, v katerem je vso župnijo, vso občino sramotila z docela izmišljenimi rečmi. Komisionalno je dognano, da je bilo obrekovanje gola laž, a uradni list še vedno ni popravil krivice. Vprašamo javno deželno vlado, ali je volje ukazati, da uradni list popravi kričečo krivico? Ali je pod sedanjim deželnim predsednikom na Koroškem res že vse dovoljeno?

Libuče. (Nesreča.) Dne 9. listopada je dninar Andrej Postertnik pri napravljanju stelje tako nesrečno padel iz drevesa, da si je prebil črepinjo, si zlomil roko in nogo in se s sekiro težko ranil. Vključ takojšni zdravniški pomoči je malo upanja, da bi ozdravel.

Društveno gibanje.

Vabilo. Kat. slov. izobraževalno društvo za Št. Janž in okolico napravi dne 14. listopada ob 3. uri mesečno zborovanje v prostorih gostilne pri Činkovcu v Št. Janžu v Rožu. Po zborovanju uprizoritev iger: „Kazen ne izostane“, predstavljajo fantje, in „Strahovi“, pri kateri nastopijo prvokrat dekleta iz Št. Janža. Nastopi tudi društveni pevski zbor in sicer s pevskega točkami: „Venček narodnih“. Dr. Grm, „Telovadski zbor“. „Lepi Jurij“, šaljivi moški zbor z bas solom, „Savska“ in dr. Vstopnina k igram je za neude: Sedeži 50 vin., stojišča 30 vin. Udum vstop prost. Ker je namenjen čisti dobiček v korist „Delavskemu domu“ v Podljubelju in so posamezne točke sporeda jako zanimive, želi obilne udeležbe *odbor.*

Št. Štefan. Kršč.-socialno ljudsko društvo za Vovbre, Št. Štefan in okolico priredi dne 17. novembra 1909 ob 3. uri popoldne v gostilni pri Likebu v Št. Štefanu svoj tretji letni občni zbor. Na sporedu je: Poročilo tajnika, blagajnika, knjižničarja, govori, in volitev odbora. K najobilnejši udeležbi vabi vse prijatelje in somišljenike *odbor.*

Izobraževalno kmetsko društvo „Trdnjava“ na Djekšah je preložilo shod iz tehtnih razlogov na dan 21. t. m.

Žitaraves. Tukajšnje kršč.-soc. izobraževalno društvo „Trta“ vabi na mesečno zborovanje, ki ga priredi v nedeljo, dne 21. t. m., po sv. maši v društvenih prostorih. Obilo udeležbo pričakuje *»Trta«.*

Politične vesti.

Poljaki pri cesarju.

Znamenit dogodek je vpoklicanje gališkega deželnega maršala Stanislava Badenija, ces. namestnika viteza Bobrznyskega in poljskega ministra dr. Dulembe k cesarju. Avdijenca se je vršila 10. t. m. opoldne. Čuje se, da je baron Bienenrth na poljsko zvestobo nezaupljiv in je zato citiral zastopnike Poljakov k cesarju. V poljskem klubu je namreč izredno močna struja proti vladanju § 14., za kar so pridobljeni Nemci skupno s krščanskimi socialci. Ako bi poljski klub v petek sklenil resolucijo proti § 14., tedaj bi oba poljska ministra, tudi Bilinski, izstopila iz Bienenrthovega kabineta, ako bi ta poizkušal vladati s § 14. Ker ni misliti, da bi vladal Bienenrth samo s pomočjo Nemcev in birokratov s § 14., tedaj hoče vlada vse poizkusiti, da prepreči v poljskem klubu resolucijo proti § 14. Počakati je torej treba, ako bo poljski klub nastopil proti dosedanjim svojim principom. Seja poljskega kluba je v petek.

≡ haloško vino ≡

se dobi na pretok po 30 kron 1 hektoliter od
 Raplanije sv. Barbare v Halozah.

**Lekarna pri Mariji Pomočnici
v Vipavi, Kranjsko,**

prilporeča izkušena zdrávila, katera pošilja po pošti:

Želodone kapljice, proti napenjanju, madronu, krču, vzbujajo slast do jedi, trepe želodec, 6 steklenic K 3-50.

Želodoni prašek proti slabemu prebavljanju in zgagi, 1 skatljica K 1-.

Prsni sirup in čaj proti kašlju, hripavosti in prsnem kataru K 1-90.

Mazilo proti trganju in revmatizmu 1 lonček K 1.

Tinkture proti kurjim očesom in bradavicam 1 steklenica K —70.

Mazilo proti goži in debelem vratu 1 lonček K 4-.

Razen teh zdravil prilporeča tudi vsa druga izkušena zdrávila.

Slovenec Konrad Skaza

delavnica za vsa cerkvena dela
v **St. Ulrich, Gröden (Tirolsko)**

se najtopleje prilporeča za vsa cerkvena dela. **Velikanska zaloga sv. razpel.** Novi zanimivi slovenski ceniki zastonj in franko. **Postrežba solidna in hitra.**

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se
prilporeča dne 11. febr.
1909 na novo otvorjena
velika manufakturna
trgovina

Franc Souvan sin

v stari Souvanovi hiši
na Mesnem trgu št. 22
v Ljubljani

Ravno za polovico vrednosti!
Izborna nakupna priložnost za
kupce!

Pošiljatev tudi na zasebnike!

30 do 35 metrov, po želji razbrano,
za K 11-80.

Barhent, za bluze in hišno obleko.
Valeriefanel, s krasnimi vzorci, za srajce in bluze.
Delain, za bluze in ponočno haljo, najnovejši vzorci.
Krizet, barvast, za spodnje suknje.
Angleški ocfir, za srajce in ženske bluze.
Oksford, (znamka „neuničljivi“), za moške srajce.
Modrotisk, za kuhinjske predpasnike in hišno obleko.
Kanefas, za posteljne prevleke.

Vsa roba zajamčeno brez pogrška in
najboljše kakovosti, zajamčeno pralna.

Brez rizika: Znesek se takoj vrne, če blago
ne bi ugajalo, in vrnjen zaboj sprejme nefrankiran.

Najfinejše, ubeljeno, za najboljšje perilo pripravno rum-
burško platno in beli krizet, za spodnje perilo,
1 zaboj za poskušnjo, 30 do 35 metrov, za K 15-.

Prtiči brez šiva, zajamčeno platno, neuničljivi,
235 cm dolgi, 150 cm široki, kos po K 2-40. Naj-
manjša oddaja 6 kosov.

Tkalnica R. Horner
Nahod, Češko.

Pošiljatev po povzetju.
Vzorci vseh mojih izdelkov iz platna in bombaža z
najnižjimi tovarniškimi cenami so pridejani vsakemu
zavoju za poskušnjo.

Lovske puške

vseh sestav, priznano
delo prve vrste, z naj-
boljšim strelnim učin-
kom, prilporeča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig,

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Vinarska in gospodarska zadruga v Dornbergu na Goriškem

ima na prodaj mnogo tisoč hektolitrov

najizbornejšega vina

Na zahtevo se služi z vzorci.

Služba cerkovnika in organista

je izpraznjena in se takoj odda v **Timenici p.**
Škofjdvor. Prosilci za to službo naj bi znali kako
rokodelstvo.

Cerkveno predstojništvo v Timenici,
21. vinotoka 1909.

Največja trgovina te stroke v Celovcu.

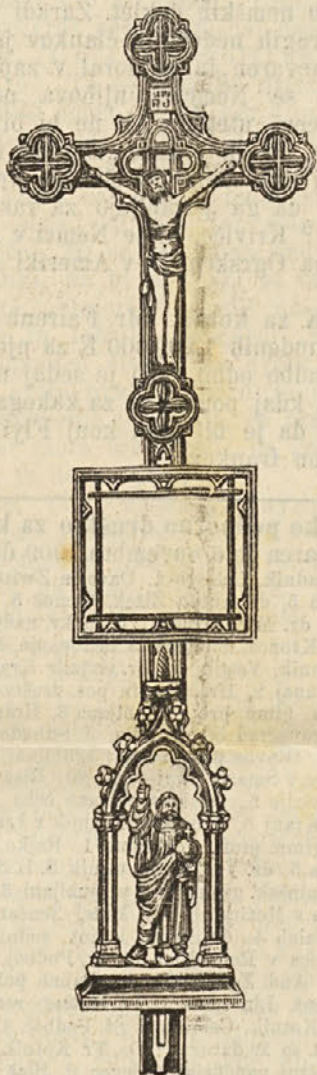
Modnega in manufakturnega, tu- in inozem-
skega blaga, vedno najnovejši izbor.

Zaloge je stalno v vrednosti 1/4 milijona kron.
Za prodajanje na debelo oddajam blago trgovcem po
tovarniških cenah.

Zaradi posebno velikega nakupa zimskega blaga bo-
dem letos po zelo nizkih cenah prodajal, t. j. brez konku-
rence, ker se je tudi cena pri blagu znatno znižala.
Imam za žene in neveste zmerom veliko zalogo in
najlepše blago na razpolaganje.

Vsi uslužbenci govorijo slovenski.

Anton Renko, lastnik trgovine,
Celovec, vogel Kramarjeve ulice in Novi trg.

J. B. Hafner

trgovina z železom v Celovcu

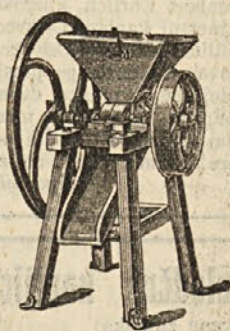
„Pri zlati kosi“

zraven znane gostilne „Tiger“

prilporeča raznovrstno **kuhinjsko posodo**
(opravo), **vlite in pločnate** (plehnate) **peči,**
štedilna ognjišča,
vlite kotlje, trpežno pozlačene **nagrobne križe,**
raznovrstne **žage, pile,**
najboljše **stroje** (mašine)
za **rezanje mesa** in
slanine (špeha), različna
okovanja za vrata in
okna itd.

Vse po najnižjih cenah.

Skrbna in prijazna postrežba.

Stroje za pripravljjanje krme,

slamorenice, reporenice,
mline za debelo moko (otrobe),
priprave za parenje krme, štedilna kotlišča,
sesalke za gnojico

izdeluje in razpošilja po najnovejšem in priznanem načinu tvrdka

Ph. Mayfarth & Co

tovarne za gospodarske stroje, železolivarne in fužine na paro,
Dunaj, II., Taborstraße 71.

Geniki zastonj in poštne prosto.

Sprejemajo se zastopniki in razprodajalci.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 3.000.000.
Rezervni fond K 300.000.

Denarne vloge **4 1/2 %** od dne vloge
obrestujemo po **4 1/2 %** do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta šte. 27.

Zamenjuje in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.
Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje
srečke proti kurzni izgubi.
Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavoije.
Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu,
Trstu in Sarajevu.

Turške srečke. Šest zrebanj na leto. Glavni dobiček
300.000 frankov. Na mesečno vplač. po K 8- za kom.
Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve zrebanji na
leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vpla-
čevanje po K 10- za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.